ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ ԿԱՐԿԱՌՈՒՆ ԴԻՄԲԵՐԻՆ

ՍՈՒՐԻԱ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻ 205—55 ՈՒՐԲԱԹ 4 ՅՈՒԼԻՍ 1947, ՀԱԼԷՊ ՁԵՌՔԻ ՀԱՏԸ 15 Ս. Դ.

ՈՒԷՀՊԻ ՊԷՏ ՀԱՐԻՒ

ԱՇՄԷՏ ՊԷՏ ԻՍՄԱՅԻ

Ընտրապայքարի կացութիւնը

ՁԵՌՔԻՑ ԶԳԻԾՆԻՐ ՁԱՓՆ ՈՒ ԿԵՐՈՒԸ

Ընտրական ցանկերը տակաւին չհրատարակուեցան այսօր ալ. բայց չի կարծուիր որ նոր յապաղումներու ենթարկուի անոնց հրապարակումը։ Այս անօրինակ ուշացումին գլխաւոր պատճառն ըլլալ կը թուի կարգ մը թեկնածուներու և նոյնիսկ մանր-մունր խմբակցութիւններու յաստւեւ դիրքափոխումն ու ամէն կողմ գլուխ գարնելու անհաստատ մտայնութիւնը։

Ոչ ոքի անծանօթ է, որ Ազգայնական Կուսակցութեան շրջանակէն ներս անորոշութիւն մը կը տիրէ, և ուր կկոց խաղացողներուն թիւը բաւական մեծ է, որոնք «ելք ու մուտք»ի վկայեալ վարպետներ ճանչցուած են արդէն։ Հոն կը հանդիպիք դէմքերու և «ներկայացուցիչներու», որոնք դեռ երէկը թաղած, այսօր նորով մկրտուելու շուտ տիկութիւն և անհամբերութիւն ցոյց կուտան, առանց ներկայացնելու իրենց ներկայացնել փորձած զանգուածները։ Բայց ըսել է անհրաժեշտ, որ նմաններ մերժուածներ են միւս երկու պատասխանի զանգուածներէն, որոնք կը բաղդուին Հաճ Ֆաթէհ Մարաշլի և Ռիւշտի Պէյ Քէխիայի ցանկերուն շուրջ։

Արդարև, կկոցականները քիչ մը չատ զարկին այս երկու ցանկերուն դռները, որոնք աւա՜ղ չբացուեցան երբեք...։ Այս վկայեալ դիրքափոխները սակայն, միայն օտարներ չեն. Հայեր եւս կան որոնք կը գիմեն այդ լաբիրինթոսներուն...։ Կը տեսնե՞նք զանոնք չուտով բոլորս ալ, իրենց մերկապարանոց պատկերներով։ Ու, դեռ աւելի ցաւալին՝ միայն անհատներ չեն անոնք, այլ «ներկայացուցիչնե՞ր» հայ հաւաքականութեանց։

Ընտրական գործով մօտէն չահագրգռուողները լոյս արեւէ պէս կը տեսնեն թէ ինչ հաստատ ու լրջախոհ ընթացքի ու դիրքի կառչած է ա՛յս կուսակցութիւնը, Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութիւնը։ Ա՛յս եւս չուտով կը պարզուի հանրութեան առջեւ։

Ցանկալի պիտի ըլլար տեսնել՝ որ հայ քաղաքացիներս այժմէ՛ն կշռենք ամէն քայլի տարողութիւնը, որպէսզի հետագայի սին զղջումներով չփորձենք անպարապանելի ինքնարդարացումներու դիմել։ Լրջախոհութիւնը ձեռքէ հանելը մի՛շտ ալ լաւ բան չէ արդարև։

* * *

Ամէն զիւղ ընտրական հայկայ մի՛թիւնները կը կազմակերպեն Հաճ Ֆաթէհ Մարաշլի և Ռիւշտի Պէյ Քէխիայի տասնեակ հազարաւոր կողմնակիցները։ Անոնց ցանկերը գրեթէ ամբողջացած կարելի է համարել։ Նորանոր թեկնածուներ գլուխ կը հրմշտկեն անոնց ակումբներուն մէջ, ցանկի կարենալ անցնելու համար։ Ղեկավար ուժերը սակայն, լաւապէս գիտեն կատարել յարմարագոյն ու լաւագոյն ընտրութիւնը, առանց ազդուելու պոռոտ թեկնածուներու այլաբանութիւններէն։

Դարձեալ, և ո՛չ մէկ հետեւանք ունեցաւ այն չարամիտ ու դիտումնաւոր յերիւրանքը՝ որ կը յաւակնէր թէ Հաճ Ֆաթէհ Մարաշլի քաչուած է ընտրապայքարէն...։ Նման ենթադրութեան մը տուն տուող և ո՛չ մէկ հիմք գոյութիւն ունեցած է։ Եղածը «սրտի մխիթարանք» է զբաղուցին հեղինակներուն համար, որոնք այլեւս ահարեկիլ սկսած են մեծ լիաբերան ժողովրդականութենէն։ Հաճ Ֆաթէհ այսօր աւելի քան երբեք վճռակամութեամբ կը գլանալ իր ղեկին գլուխը։

* * *

Ինչպէս յիշեցինք, այս երկու ցանկերուն տասնեակ հազարաւոր ուխտաւորներ ամէն գիւղ հայկայ մի՛թիւնեներու կը մասնակցին։ Փողոցներու մէջ մեր արաբ հայրենակիցները գունդագունդ կը շրջին «կեցցէներու» աղաղակներով, կ'անցնին բարեկամ և ընդդիմադիր խումբերու մօտէն, առանց սակայն արձանագրելու անհաճոյ ոգեւորեւ բախումի անպարկեշտ ընթացք։ Հլեցմունքով դիտել պէտք է այս ամբոխներուն բանիմաց և լրջախոհ ընթացքը, որմէ քիչ մը օրինակ առնելը թէ՛ հասարակական պահանջ և թէ պատեհ առիթ է մեզի, Հայերուս համար։

Ընտրապայքարի այս անցնո՛ղ օրերուն, արդարանալ չէ արտա բերել մեր անունին։ Պայքարը մղենք ազնուօրէն ու գիտակից մարդու վեհոգութեամբ։ Ա՛յս թող ըլլայ մեր նշանաբանը։

Տպարան Աճի, Սալիպա-Հալէպ

Լոյս մը կը ծագի Բարիզի մէջ

Պիտօ սեղանի վրայ նետեց

ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

ՄԵԾ ՃԻՊԵՐ ԿԸ ԹՈՓՈՒՒՆ

ՀԱՍԿԱՑՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵԶԲ ՄԸ ԴՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԲԱՐԻԶ.— Եւրոպայի տնտեսական վերականգնումին համար ամերիկեան առաջարկը ուսումնասիրող Բարիզի Մորդրամոդովը երէկ կէսօրէ վերջ գումարեց իր չորրորդ նիստը, որ համեմատաբար կարճ տեւեց։ Պիտօ, Մոլոթով և Պեւին գիրագրէն ճիգեր թափեցին՝ իրենց առաջնորդութեան եզր մը գտնելու համար։

Նիստի ընթացքին, Պիտօ նոր առաջարկներ դրաւ սեղանի վրայ, չ ա ն ա լ ով եզր մը գտնել սովետ և անգլօ-ֆրանսական տեսակէտներուն միջեւ։ Ան բաւական առաջ գնաց՝ կարենալ համոզելու համար սովետ տեսակէտին. մինչեւ իսկ առաջարկեց որ միջոցներ ձեռք առնուին՝ որպէսզի շրջանառարարուն օգնութեան կարօտ Եւրոպական երկիրներուն տնտեսական ներքին իրաւունքները։ Ֆրանս. արտաքին գործոց նախարարին նոր առաջարկները կը թելադրեն որ օգնութեան կարօտ երկիրները իրենց ուրոյն միջոցներով հայթայթեն անհրաժեշտ տեղեկութիւնները, առանց արտաքին միջամտութեան, բայց վերջը այս երկիրները միանան տնտեսական համապարփակ ծրագրի մը շուրջ, միասնաբար գործելու համար։

Ինչպէս կը տեսնուի, Պիտօ կ'առաջարկէ որ ենթակայ երկիրները իրենց ապառ կամքով մէջտեղ քերեն իրենց կարիքները ընդարձակ ծրագիրներ, բայց հնապաղին Ամերիկայի ներկայացման միանաբար։ Ինչ է որ այս առաջարկը մերձեցում մը կարելի է նկատել գէպի սովետ տեսակէտը, բայց հաւանական չի թուիր որ Մոլոթով գիջումներ յանձն առնէ։

Գ. Պիտօյի առաջարկներուն խառնուելով, Գ. Մոլոթով պահանջեց որ 24 ժամուան համար յետաձգուի խորհրդակցութիւնը, որպէսզի կարենայ ուսումնասիրել նոր առաջարկները։ Ու նիստը յետաձգուեցաւ այսօրուան։

Նիստէն վերջ, Գ. Պեւին յայտարարեց որ Բրիտ. կառավարութիւնը նեցուկ կը կանգնի Գ. Պիտօյի նոր առաջարկներուն, նկատելով որ ֆրանսական ծրագրին մէջ կը մնան բրիտ. տեսակէտին բոլոր կէտերը...։

Բէոյթէր Գործակալութեան Բարիզի թղթակիցը կը յայտարարէ որ Պիտօյի առաջարկները քիչ չափով կը տարբերին սովետ տեսակէտէն։ Պիտօ այս փորձը ըրաւ, որպէսզի կարենայ հաստատուութեան եզր մը գտնել։

(Մ. խ.— տպագրութեան տեսակէտ պարզաբանուած է Բ. էջի վրայ։)

"Իրիւն,, յուշագիր մը տուաւ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԴԷՆԵՐԸ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ.— «Իրիւն» կազմակերպութիւնը Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան Հնդկաստանի Յանձնախումբին յանձնեց յուշագիր մը, որ կ'ընդգրկէ «Հրեայ ժողովուրդին դէմ Անգլիացիներու կողմէ գործուած սոսկալիքները», և կը յիշէ արաբ հրեայ գործակցութեան անհրաժեշտութիւնը, մերժելով Պաղեստինի բաժանման վրայ հիմնուած ամէն լուծում։

Ցուշագիրը ապա կը թուէ «Իրիւն»ի ծրագրին հետեւեալ հինգ կէտերը։

1.— Բրիտ. զունդերուն պարպումն ու Պաղեստինի մէջ Բրիտ. վարչական կազմակերպութեան, ինչպէս նաեւ «Անդը Ցորդանանի մէջ Բրիտ. անուղղակի վարչաձեւին» վերջ տրուիլը։

2.— Անմիջական հաստատումը հրեայ առաժամեայ կառավարութեան մը։

3.— Հրեաներու Պաղեստին ներգաղթը՝ յիշեալ կառավարութեան խնամքներով։

4.— Ընդհանուր ընտրութիւններ Պաղեստինի մէջ։

5.— Միջազգային վարչ՝ արաբ գիւղացիներու պայմաններու բարելաւումին և հրեայ ներգաղթին ծրագրելու համար։

Ծխեցէք Ռէյժի սիկարէթները

"Փոպեսա,, կը մեկնի Հինգշաբթի

Պէյրութէն կ'իմանանք որ չբնակիչներն ներգաղթողները արդէն իսկ սկսած են դաւ փոխադրուիլ։

«Փոպեսա» ճամբայ պիտի ելլէ Հինգշաբթի երեկոյեան։

ՄԱՐՇԱԼ ԿԸ ՀԵՐՔԷ

«ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԳԱՏՍԷՐԱԳԱՏՏԱՆԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ ՉԻ ՀԵՏԱԳՈՂԵՐ», Կ'ԵՍԷ ԱՆ ՈՒԱՇԻՆԳՏՈՆԻ

Ամերիկայի Պետական Քարտուղար Ճօրճ Մարշալ երէկ ընդունելով կին թղթակիցներ, կարեւոր յայտարարութիւն մը ըրաւ առանց, վճռապէս հերքելով որոշ չշրջանակներու կողմէ եղած այն մեղադրանքն այլափոխութիւնը, որով կը յաւակնուի ըսել որ Եւրոպայի տնտեսական վերականգնումին համար եղած ամերիկեան շնորհը կայսերապաշտական նպատակներ կը հետապնդէ։

Մարշալ երկարօրէն խօսեցաւ, շանալով համոզելու իր ունկնդիրներուն որ Ս. Նահանգները նման նպատակներ չեն հետապնդեր, և թէ մէկեանդ նեռաւած ծրագրին միակ նպատակն է գործնական օգնութիւն հասցնել Եւրոպայի տառապող ժողովուրդներուն։ Պետական Քարտուղարը ուշադրաց թէ այս միջոցով ոչ մէկ խմբակցութիւն կարելու նպատակ կը հետապնդուի, և թէ ամերիկեան ոչ մէկ ընկերութիւն շահագրգիռ նպատակներով կը մասնակցի այս խնդրին։

Սուրիա չի՛ միջամտեր

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ԱՐԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ.— Էլ-Ալիմ օրաթերթը կը յայտարարէ թէ սուրիական կառավարութիւնը ժամանակ պատասխան պիտի տայ Մ. Ազգերու Քննիչ Յանձնախումբին, որ գիմում կատարած էր Սուրիայ, նպատակ ունենալով հրաւիրել տալ Պաղեստինի Արաբները՝ Յանձնախումբին աշխատանքները պայմանի ենթարկելու իրենց որոշումին։

Թերթը կ'ուսուցնէ. «Պաղեստինի Արաբներուն Գերագոյն Բարձր Կոմիտէն միայն հեղինակութիւն ունի քննելու նման խնդիր մը, համաձայն Պղեստինի մէջ արուած գաղափարի որոշումի մը, արդարեւ, ընդունուեցաւ Պղեստինի մէջ որ բանակցութիւնց ժամանակի պարզապէս՝ արաբական երկիրները Պաղեստինի Արաբներուն պիտի ձգէին պաշտպանեան խնդիրը քննելու խնամքը»։

Էտուար Էրիօ Լոնտոնի մէջ

ԼՈՆՏՈՆ.— Ֆրանսական Գերագոյն Նախագահ Գ. Էտուար Էրիօ երէկ օգնակով Լոնտոն ժամանեց և տեսակցեցաւ Վարչապետ Աթլիի հետ։ Ան մէկ շաբաթ հիւրը պիտի ըլլայ Բրիտ. կառավարութեան և ճամբ մը պիտի խօսի Համայնքներու Տան մէջ։

200 միլիոն տոլար Ֆրանսէոյի

Մարտիսէն կը հեռագրեն թէ յանուարէն շրջած զրոյցի մը համաձայն ամերիկեան արեւմտեան խումբ մը 200 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը պիտի ընէ Ֆրանսայի, իսկ Առաջնորդներու կառավարութիւնը ուշ պիտի գոցէ։

Այս փոխառութեան համար «ապահովութիւններ» պահանջելու խօսք չ'ըլլար։ Նոյնպէս, այս գումարին գործածութեան վրայ հսկիչներ հաստատելու խօսք չ'ըլլար։

Այս գումարին վրայ աւելցնելով նաեւ Արժանթինի տիկտատոր Փերոնի փոխ տուած 100 միլիոն տոլարը, փերոնքը ի մէջ այլոց զինուորական օգնականներ պիտի ղրկէ, որոնք բնականաբար ամերիկեան հսկիչի տակ պիտի մնանին։

Ներածում Պրազիլիայէն

Պրազիլիոյ կառավարութիւնը վերջ տուաւ արտաքսումի արգելքներուն, որով յետ այսու ամենայն դիւրութեամբ կարելի է ամէն կարգի ապրանքներ ներածել անկէ։

Բուռն կռիւ Թէլ Ավիվի մէջ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ.— Բրիտ. բանակի սպաներ այս առաւօտ յայտարարեց թէ իր բանակի սպաներին մէկը անհետացած է։

Թէլ Ավիվ.— Երէկ, երբ ահրիներու կազմակերպութեան պատկանող անձնակիցներ հուզերին մեծ վնասներ մը կոդոպել, Հակառակ կազմակերպութեան մարդիկ անմիջապէս միջամտեցին, որոնք պատճառաւ տեղի կրնայ մը ծագիր տուաւ երկու խումբերուն միջեւ որ պատճառ եղաւ մեծ թիւով վիրաւորումներու։

"Ալ-Ալամ,, Ալ-Արապիի մէջ

Ալ-Ալամ թերթը գրեթէ ամբողջապէս զբաղեցուցեալ է Ալ-Արապիի հարցերով։ Ան գրեթէ բոլոր գրութիւնները նուիրեալ են Ալ-Արապիի հարցերուն

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՃԱԿԱՏԻ ՀԱՅ ԹԵԿՆԱԾՈՒ

Տիար Արտաշէս Պօղիկեան

Ո՞ւր է այն Հայլեպահայը, որ համարձակութիւնը պիտի ունենայ անծանօթի ձեւանալու կամ ընտրական պայքարի այս օրերուն իր գնահատանքը պիտի չուզէ արտայայտել հանդէպ այն մարդուն՝ որ տարապրութեան տխուր օրերէն մինչև այսօր համակ նուիրում ու ծառայութեան ոգի դարձած, ամէն առիթով, անհատական թէ հասարակական հայ կեանքի բոլոր անկիւններուն, անտեսելով վտանգն անգամ, տեւականապէս ու առանց տրտունջի, օգնութեան ձեռք է կարկառեր հայ տարագիր անհատին, հասարակական որեւէ մարմնի, հայ գրագրին, անծանօթի թէ բարեկամ մէն մի հայու անխտիր։

Այս օրերուն՝ դարձեալ ամէն չբիւնքի վրայ յարգալից կերպով արտասանուող անունն է ան, այդ անհաւանձնուրաց ու գոհաբերող, այդ հայ սիրոյ անընկճելի ու վեհոգի. ՏԻԱՐ ԱՐՏԱՇԷՍ ՊՕՂԻԿԵԱՆ։

ՄԱՐԴԸ ԱՅՍՕՐՈՒՆ ԵՒ ՄՕՏԱԿԻՈՐ ԱՆՑԵԱԼԻ

Տիար Արտաշէս Պօղիկեան ծնած է 1890ին. Հալէպի մէջ. անոր ծնողքը գաղթած են Խարբերդի շրջանէն։ Տեղւոյս Սուլթանիկ Վարժարանը ուսանելէ վերջ, ան յաճախած է Թէր Սէնթ Գօլէճը, ուրկէ յաջողութեամբ շրջանաւարտ եղած է 1908ին, Փաղանանօթի և արաբերէնի, Ֆրանսերէնի, հայերէնի և թրքերէնի։

Ուսանողութեան շրջանը հագիւ բոլորած, երիտասարդ Պօղիկեան կը նետուի լրագրական ասպարէզի. ու կարճ ժամանակամիջոցի ընթացքին կը գտնայ տրաւնաւէր և պատասխանատու անօրէն «Ակէն» և «Լիսան էլ Ահլէլ» թերթերուն։ Ապա, ժամանակ մը պաշտօնավարած է Պաղտատի երկաթուղիի գերման ընկերութեան մօտ։

Բայց գնահատելու համար մարդուն իսկական արժանիքները, դայն պէտք էր տեսնել տարապրութեան օրերուն, երբ անձին ու ընտանիքին դուռը խոյացած՝ ամենուրեք օգնութեան կը փութար իր տարբեր ցեղի աստանդական բեկորներուն։ Հնարաւոր չէ այստեղ չյիշել այն կարեւոր գործը, որ անձնուրաց երիտասարդը յաջողցաւ գլուխ հանել հարիւրաւոր հայ գաղթական ընտանիքներու ապաստան տրամադրելով, արդարև, շնորհիւ իր թախանձանքներուն, ազնուասիրտ Ասլան Պէյ Բիֆի (այժմ երես. թեկնածու Ժողովրդային Ճակատին) և անոր եղբայրը՝ անուանի Շէյխ Բիֆի՝ Պաղտի մերձակայ իրենց գիւղերը տրամադրեցին հայ գաղթականներու, հայթայթելով նաև գործ և ուտելիք։

1920ին, Տիար Պօղիկեան կը ստանձնէ բանտարկեալներու փոխադրութեանց գործ, որուն շնորհիւ հազարաւոր Հայեր կը փրկէ տեղահանութեան ստոյգ կորուստէն, իսկ շուրջ 1500 հայ երիտասարդներ դիմեցին ծառայութիւնէ կ'ազատէ, տրամադրելով անոնց Զբաւականացուցիչ այս բոլորէն, ոգեկոչում ու մեծարանքի հայ որդի ազգ։

Հայ և արաբ ժողովուրդները գնահատելով անոր այս բազմակողմանի առաքելութիւններն ու արժանիքները, 1937ին զայն կ'ընտրեն երեսփոխան։ Ակատարիկ հրաւէրի առթիվ մը անոր համար, որ սանձարձակօրէն կարենար յաջողցնում տալ աշ ու ձախ օգտակար հանդիսանալու իր անզուսպ փափաքին։

Ու, 1937ին, ան կարգաւ կը յաջողի երրորդել կ'որդ մը գործեր՝ որոնք կը յիշուին ցարդ ու պիտի չարունակեն յիշուիլ ընդմիշտ։ Ան էր արդարեւ, որ հայ գաղթականներուն գերեզմանոցներուն մօտ հաստատուեցաւ հայ գաղթականներ գերեզմանի ներսը։ Ան էր արդարեւ, որ Դամասկոսի